

ਸਭ ਹੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ

ਮਿਠਾ ਬੋਲਹਿ ਨਿਵ ਚਲਹਿ ਸੇਜੈ ਰਵਹਿ ਭਤਾਰੁ ॥
ਸੋਭਾ ਵੰਤੀ ਸੋਹਾਗਣੀ ਜਿਨ ਗੁਰ ਕਾ ਹੇਤੁ ਅਪਾਰੁ ॥

ਨਾਸਤਕ

938 ਨਾਸਤਕ

ਭਾਈ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੈਦ

ਤਰਨ ਤਾਰਨ (ਪੰਜਾਬ)

ਲਾਹੌਰ ਬੁਕ ਸ਼ਾਪ,

ਨਿਸਬਤ ਰੋਡ] ਲਾਹੌਰ [ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਰੋਡ

ਮੁਲ ੧॥)

ਲੋਪ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ! ਅਜੇਹੇ ਸਿਖਿਆ ਵਾਨ ਇਸ ਨਵੀਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਾਲ
 ਦੁੱਧਿਆਏ ਦੁਰਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਗੁਣ ਸਮਝਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇਸ, ਕੌਮ, ਕੁਲ ਦੀ
 ਮਿਯਾਦਾ ਤੋਂ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਹੋ ਗਏ ਇਕ ਸੱਜਣ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਹੀ ਸਵਾਦਲੀ
 ਵਾਰਤਾ ਦੇ ਢੰਗ ਤੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਦੱਸੀ ਹੈ ! ਕਿਸਤਰਾਂ ਉਸ ਨੇ
 ਦੁਰਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਗੁਣ ਸਮਝਣ ਦੇ ਭੁਲੇਵੇਂ ਵਿਚ ਫਸਕੇ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਧੀਆਂ
 ਤਨ, ਮਨ, ਧਨ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋਇਆ ?
 ਛੇਕੜ ਕਿਸਤਰਾਂ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਸੁਸ਼ੀਲ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੀ ਬਰਕਤ ਉਸ ਦਾ ਸੁਧਾਰ
 ਹੋਇਆ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਫੇਰ ਸੱਚਾ
 ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕੀਤਾ ? ਇਸ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸਿਖਿਆ ਭਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਸਿਆ
 ਗਿਆ ਹੈ । ਆਸ ਹੈ ਇਸ ਵਾਰਤਾ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਨੇ ਜਵਾਨ ਚੰਗੀ ਸਿਖਿਆ
 ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹਿਤੂ ਅਜੇਹੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ
 ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋਵਨਗੇ । ਜੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਭੀ ਵਿਗੜੇ ਦਾ ਸੁਧਾਰ
 ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨਾਲ ਹੋਯਾ ਤਦ ਦਾਸ ਆਪਣੀ ਮੋਹਨਤ ਸਫਲ
 ਸਮਝੇਗਾ ।

ਦਾਸ-ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੈਦ

ਨਵੰਬਰ ੧੯੨੦

ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਹੌਰ ਬੁਕ ਸ਼ਾਪ
 ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

੧-੧੨-੪੪

ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਸਿੰਘ ਵੈਦ

੧ ਓ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

੧.

ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਦਾਸ ਜੀ ਰਾਵਲ ਪਿੰਡੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਸਨ ਅਤੇ
 ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਸਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਾਨਦਾਨ
 ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ
 ਉਹ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ
 ਨਿੱਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਸੀ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉੱਠਕੇ ਸੁਚੇਤੇ ਪਾਣੀ ਜਾਣਾ
 ਅਤੇ ਫੇਰ ਦਾਤਣ ਕੁਰਲਾ ਕਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ
 ਵੀ ਕਰਦੇ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਰਕੇ ਝੱਟ ਧਰਮਸਾਲਾ ਵਿਚ ਆਸਾ ਦੀ
 ਵਾਰ ਦੀ ਚੌਕੀ ਵਿਚ ਜਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ । ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਬੈਠ
 ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਦੇ ਰਹਿਣਾ । ਜਦ ਵਾਰ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ
 ਹੋਣੀ ਤਾਂ ਉੱਠ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫੇਰ
 ਘਰ ਜਾਕੇ ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਅਤੇ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ । ਜੇਕਰ ਕਾਰਣ ਵੱਸ
 ਕਿਧਰੇ ਬਾਹਰ ਭੀ ਜਾਣਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਉਥੇ ਭੀ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠਣਾ ਅਤੇ ਉਸੇ
 ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਪਾਠ
 ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ
 ਕਾਰ ਵਿਚ ਲੱਗਣਾ । ਇੰਝ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਡਾਢੇ ਪੱਕੇ ਸਨ ।

ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਦਾਸ ਜੀ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਅਨਾਜ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਦੇ
 ਸਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਾਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਚਲਦਾ ਸੀ ।
 ਕਰਾਚੀ ਕਲਕੱਤੇ ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਆਦਿ ਵੱਡੇ ੨ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਇਨ੍ਹਾਂ
 ਦੀਆਂ ਆੜ੍ਹਤਾਂ ਸਨ । ਸਾਰੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਫੀ ਇੱਜ਼ਤ
 ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ । ਭਾਈ ਜੀ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਪੁੱਤ੍ਰ ਲਾਲਾ ਲੱਭੂ ਰਾਮ ਸੀ
 ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮੋਹਨਤ ਅਤੇ ਖਰਚ ਨਾਲ ਵਿਛੋੜਾ ਸਹਾਰਕੇ ਭੀ

੫.

ਐਮ. ਏ. ਤੱਕ ਪੜ੍ਹਾ ਜਾ ਸੀ।

ਲਾਲਾ ਲੱਭੂ ਰਾਮ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਸਨ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਮ. ਏ. ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਉੱਤੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹੋਈ। ਇਸਦੇ ਪਿਛੋਂ ਭੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਨਾਮਣਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ।

ਲਾਲਾ ਲੱਭੂ ਰਾਮ ਜੀ ਹਿਸਾਬ ਵਿਚ ਭੀ ਵਡੇ ਚਤਰ ਸਨ। ਜੇਹੜੇ ਹਿਸਾਬ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵੱਡੇ ੨ ਸਿਆਣੇ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਲਾ ਲੱਭੂ ਰਾਮ ਅੱਖ ਦੇ ਫੋਰ ਵਿਚ ਕੱਢ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਂਦੇ ਸਨ। ਸਾਇੰਸ ਵਿਚ ਭੀ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦਾ ਅੱਛਾ ਅਭਿਆਸ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਕਦਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਤਨਖਾਹ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਥੇ ਉਹ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਸਮੇਤ ਜਾ ਕੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਪਰ ਮੁਢ ਤੋਂ ਹੀ ਪਿਤਾ ਜੀ ਆਦਿ ਤੋਂ ਅੰਡ ਰਹਿਣ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਭੀ ਅੱਜਕੱਲ ਦੀ ਬੰਬੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਰੰਗੇ ਗਏ ਸਨ।

ਲਾਲਾ ਲੱਭੂ ਰਾਮ ਜੀ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਪੈਸੇ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਤੰਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਸੁਖ ਮਨੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਸੀਬ ਸਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਹੋਣ ਪਰ ਭੀ ਆਪ ਸੁਖੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਲਾਲਾ ਹੁਰੀਂ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕਾਰ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਵੇਹਲੇ ਹੁੰਦੇ ਕਿ ਚਿੰਤਾ ਰੂਪੀ ਡੈਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆ ਘੇਰਦੀ ਸੀ। ਲਾਲਾ ਜੀ ਵਰਗੇ ਇਕ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਆਦਮੀ ਕੋਈ ਛੋਟੀ ਮੋਟੀ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਘਾਬਰਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕੋਈ ਜੋਹੀ ਕੋਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਇਕ ਵੱਡੀ ਭਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੱਡੀ ਭਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਤਕ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਅਥਵਾ ਇਲਾਜ

ਸੀ। ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰਧੰਗੀ-ਆਰਯਾ-ਕਾਰਿਕ ਪਤਨੀ-ਸੁਖਦੇਵ ਕੌਰ ਐਮ. ਏ. ਅਤੇ ਬੀ. ਏ. ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਦੂਰ ਰੱਖੋ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਮਿਡਲ ਪਾਸ ਭੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਲਾਲਾ ਹੁਰੀਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਧੀਰਜ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ। ਪਰ ਉਹ ਵਿਚਾਰੀ ਤਾਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਏ. ਬੀ. ਸੀ. ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੀ ਸੁਦੇਬ ਭਾਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਭੀ ਚੰਗੀ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਪਰ ਲਾਲਾ ਹੁਰੀਂ ਇਸ ਵਿੱਦਿਆ ਨੂੰ ਕੁਝ ਭੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਗਵਾਰੀ ਜਟਕੀ ਵੱਲੀ ਆਖ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਨਿੰਦਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਭਾਉਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਬਲੀ, ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਖਾਣਾ, ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਚਾਲ ਅਤੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵੇਸ।

ਲਾਲਾ ਹੁਰੀਂ ਨੂੰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਾਰੀ ਦੁਖ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਦੁਖ ਦੇ ਮਾਰੇ ਏਨੇ ਉਦਾਸ ਅਤੇ ਘਾਬਰ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਵੱਲਣਾ ਤੱਕ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸਿੱਖ ਕੰਨਿਆ ਮਹਾ ਵਿਦਿਆਲਾ ਦੀ ਪੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਬਜਾਣਾ ਭੀ ਜਾਣਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਨਾ ਜਾਣਦੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੇ ਭਾਣੇ ਕੋਡੀਓਂ ਖੋਟੀ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਕੁੜ੍ਹਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੇਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਇਸ ਜੱਟੀ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਜੇਕਰ ਮੇਰੇ ਮਾਪੇ ਮੇਰੇ ਗਲ ਏਹ ਫਾਹੀ ਨਾ ਪਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਅੱਜ ਮੈਂ ਇਕ ਯੂਰੋਪੀਯਨ ਲੇਡੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਾਈਫ ਬਣਾ ਕੇ ਮੰਸਾਰ ਵਿਚ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੇ ਜੀਉਂਦੇ ਜੀ ਕੋਈ ਭੀ ਯੂਰੋਪੀਯਨ ਲੇਡੀ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਆਫ਼ਤ ਹੈ। ਇਹੋ ਹੀ ਚਿੰਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਦੁਖੀ ਰੱਖਦੀ ਸੀ!

ਸੁਖਦੇਵ ਕੌਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾਂ ਹੀ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਈ ਔਗਣ ਸਨ। ਜੇਹਾ ਕੁ ਉਹ

TO READ THE ENTIRE BOOK PLEASE CONTACT US:

whatsapp: +92-3160770117

email: worldcentreforpunjabi@gmail.com

World Centre for Punjabi, Lahore, Pakistan.